ПОРІВНЯЛЬНА ЦИВІЛІСТИКА

УДК 342.9(004.9)

Костенко Олексій Володимирович,
головний науковий співробітник (установи)
Українського Науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз
Служби безпеки України

Костенко Вікторія Володимирівна,
науковий співробітник
Українського Науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз
Служби безпеки України

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОВІРЧИХ ПОСЛУГ У МІЖНАРОДНИХ АКТАХ UNCITRAL

Постановка проблеми. Запровадження нових форм міжнародної співпраці, а саме електронного транскордонного співробітництва, є одним із пріоритетних напрямів розвитку світового співтовариства. Електронне транскордонне співробітництво, зокрема із використанням транскордонних електронних довірчих послуг, сьогодні потребує законодавчого регулювання.

Одним із рушіїв міжнародного правотворчого процесу в галузі електронних довірчих послуг і цифрових підписів є Комісія ООН із міжнародного торгівельного права Міжнародної торгової палати і Європейської економічної комісії (далі – ЮНСІТРАЛ, Комісія). Комісією затверджено Закон «Про електронну комерцію» («Model Law on Electronic Commerce») і Типовий закон «Про електронні підписи» («Model Law on Electronic Signatures with Guide to Enactment 2001»). Ці законодавчі акти стали основою для створення нормативно-правових актів у галузі електронної торгівлі та цифрового підпису, заклали загальні засади транскордонного визнання сертифікатів цифрового підпису практично всіх країн світу.

У цих законодавчих актах проблему міждержавного визнання електронних довірчих послуг і цифрового підпису висвітлено на умовах, які можна узагальнити так: довірча послуга та цифровий підпис визнаються транскордонними в разі використання надійного цифрового підпису, який обов'язково пов'язаний безпосередньо із підписантом і перебуває під його фізичним контролем, а також за умови забезпечення цілісності й достовірності даних, що підписані цифровим підписом. Однак ні в міжнародному праві, ні в праві окремих держав немає єдиної узгодженої правової позиції чи процедури, яка б стала універсальним правовим механізмом визнання іноземних електронних довірчих послуг та іноземних сертифікатів цифрового підпису.

Урегулювання суспільних відносин, які виникають у процесі використання іноземних електронних довірчих послуг міжнародними й іноземними суб'єктами права, а також транскордонного визнання сертифікатів електронних підписів, є наразі актуальною проблемою.

Стан дослідження теми. Останнім часом науковці приватного права й інформаційних технологій вирішують проблеми, пов'язані з бурхливим розвитком електронних послуг, які заміщують традиційні послуги практично в усіх сферах життя. Багато зусиль спрямовані саме на технічну реалізацію електронних послуг та електронну ідентифікацію надавачів і користувачів цих послуг, забезпечуючи їх технологічну транскордонність, але правове регулювання транскордонних електронних довірчих послуг тривалий час було не актуальне. Однак стрімке розповсюдження міжнародної електронної торгівлі спонукало науковців права звернути увагу на відсутність правових механізмів регулювання суспільних відносин, пов'язаних із використанням транскордонних електронних довірчих послуг і цифрових підписів. Проблемою використання електронного цифрового підпису займалися такі вчені: І. Кулик, О. Перевозчикова,

І. Горбенко, Ю. Горбенко, О. Потій, В. Чередніченко, A. Hageli, E. Elgar, F. Faye, V. Misiuko, M. Sekt, однак у цілому ними питання правового регулювання визнання іноземних електронних довірчих послуг і транскордонного визнання сертифікатів цифрових підписів висвітлювалися побіжно.

Мета статті – здійснити аналіз правових підходів реалізації можливих процедур визнання транскордонних іноземних довірчих послуг, транскордонної сертифікації та транскордонного визнання сертифікатів цифрових підписів у міжнародному праві на основі матеріалів Комісії ООН із міжнародного торговельного права Міжнародної торгової палати і Європейської економічної комісії UNCITRAL.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Починаючи із 2014 року, Робочою групою IV Комісії з електронної торгівлі UNCITRAL здійснюються заходи щодо вирішення правових питань, пов'язаних із управлінням ідентифікаційними даними та довірчими послугами. UNCITRAL розглядає процес юридичного визнання довірчих послуг і цифрових підписів як необхідність визначення правових вимог і створення відповідних матеріально-правових норм у будь-якій юрисдикційній системі. На сучасному етапі розвитку міжнародного права вбачається, що транскордонне юридичне визнання довірчих послуг і цифрового підпису можна розуміти як такі процеси:

а) надання такого ж правового статусу в приймаючій юрисдикційній системі, який надається в юрисдикційній системі походження електронних довірчих послуг і цифрових підписів;

б) надання такого ж правового статусу, який надається в приймаючій юрисдикційній системі, незалежно від юрисдикції будь-якої іноземної сторони;

в) визначення наслідків юридичного визнання в окремому документі за певних умов;

г) взаємного, дзеркального або одностороннього надання правового статусу згідно зі встановленим порядком;

ґ) визнання цифрових підписів шляхом укладання спеціальної міжнародної угоди чи в рамках делегованих повноважень окремого меморандуму.

Сьогодні будь-яка країна може побудувати своє законодавство у сфері цифрових підписів і створити умови юридичного визнання цифрових підписів на національному рівні, керуючись положеннями про функціональну еквівалентність цифрових підписів, установленими статтею 7 Типового закону ЮНСІТРАЛ «Про електронну торгівлю», статтею 6 Типового закону ЮНСІТРАЛ «Про електронні підписи», статтею 9 Конвенції Організації Об'єднаних Націй «Про використання електронних повідомлень у міжнародних угодах» і статтею 9 Типового закону ЮСІТРАЛ «Про електронні передавані записи».

Забезпечення транскордонності національних цифрових підписів та електронних довірчих послуг здійснюється шляхом застосовування визнаних у світі стандартів ідентифікаційних даних як складових частин указаних електронних послуг. Найбільш відомими рамковими документами в цій галузі є такі:

– ISO/IEC 29115 – Структура гарантії автентифікації об'єкта;

– Регламент № 910/2014 Європейського Союзу про електронну ідентифікацію й засвідчувальні послуги щодо електронних операцій на внутрішньому ринку;

– Draft ISO/IEC 29003 Identity Proofing (ISO/IEC29003 – Проект документа з перевірки справжності ідентифікаційних даних);

– NIST SP 800-63-3 Digital Identity Guidelines (NIST SP 800-63-3 – Керівні принципи за цифровими ідентифікаційними даними).

На сучасному етапі розвитку міжнародного та національного права у сфері використання електронних довірчих послуг і цифрового підпису в транскордонному режимі не врегульованою залишається низка глобальних проблем.

Проблема термінології.

Проблема полягає в тому, що національні законодавства або міжнародні законодавчі акти містять сукупність понять і визначень, які мають суттєві відмінності. Їх складно ототожнювати, і вони інколи мають надмірно технічний характер, що ускладнює їх сприйняття простими громадянами. Національні законодавства зазвичай декларують узагальнені правові норми чи деталізують широке коло визначень стосовно визнання іноземних сертифікатів цифрових підписів, але вони не мають практичних реалізацій [1].

Проблема облікових даних як складової частини цифрового підпису та довірчих послуг.

Як відомо, одними з ключових компонентів цифрового підпису є відомості про підписувача, які прийнято вважати цифровими обліковими даними. Наразі жодним законодавчим актом не врегульовані питання транскордонного визнання цифрових облікових даних, а саме: сталий склад облікових даних, хто повинен проводити таке визнання, якою стороною вони повинні визнаватися, яка мета такого взаємного визнання,

які характерні елементи повинні бути наявними для взаємного визнання, які обмеження можна застосувати під час взаємного визнання. Також поза межами правової регуляції наразі знаходиться проблема застосовування взаємного визнання ідентифікаційних даних юридичних осіб, цифрових пристроїв або цифрових об'єктів.

Проблема довіри до електронних послуг і цифрових підписів.

Можливість запровадження технічних механізмів забезпечення надійності довірчих послуг існує й може бути оперативно реалізована. Однак сьогодні відсутні міжнародні правові механізми, які гарантують певний рівень і норми довіри до електронних послуг однієї зі сторін, що обмінюються такими послугами. У багатьох національних ідентифікаційних системах, зокрема й в Україні, визначені три рівні забезпечення довіри (за прикладом Європейського Союзу), тоді як у Сполучених Штатах і в деяких інших країнах використовується чотири рівні забезпечення довіри.

Процеси, процедури й технології, які використовуються постачальниками довірчих послуг і цифрових підписів для видачі та підтвердження справжності ідентифікаційних облікових даних, можуть чинити істотний вплив на забезпечення довіри до будь-якої операції з довірчими послугами та цифровими підписами, у якій використовуються ці облікові дані.

Проблема розподілу відповідальності та ризиків.

Питання розподілу відповідальності й ризиків часто є основними бар'єрами на шляху до впровадження комерційних електронних довірчих послуг. Сюди входять такі ризики:

– постачальників електронних довірчих послуг та учасників систем ідентифікації, які пов'язані з тим, що відповідальність, покладена на них у рамках законодавства, є або формальною, або необґрунтованою, або штучно завищеною;

– постачальників довірчих послуг і учасників систем ідентифікації, які пов'язані з тим, що законодавство є надто нечітким, двозначним або невизначеним.

Проблема транскордонної правової інтероперабельності.

Держави з різною правовою культурою традиційно розходяться в технічній і правовій оцінці цифрового підпису. Країни загального права (США, Великобританія) не пред'являють особливих технічних і юридичних вимог до цифрового підпису, а також не вимагають обов'язкового проставляння цифрового підпису одночасно всіма учасниками електронної довірчої послуги чи електронного документа. При цьому електронний підпис може бути створений будь-ким і за будь-якої технології. У романо-германських правових системах (переважно в країнах Європи), де правова доктрина традиційно відігравала істотну роль, склалася інша концепція цифрового підпису. Вона сприймається як факт остаточного вираження думки сторін, надання документу характеру юридично значимого, а також має достатньо виважений підхід до забезпечення інтероперабельності технологій цифрових підписів та електронних довірчих послуг.

Із метою вирішення вказаних проблем Робочою групою IV Комісії за участю багатьох країн світу вивчаються перспективи правового регулювання визнання транскордонних довірчих послуг і цифрових підписів шляхом розроблення загальних, стандартизованих міжнародних правових актів. У своїй діяльності UNCITRAL планує вивчити досвід кількох проектів у сфері електронних довірчих послуг:

– Європейської комісії, Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 910/2014 від 23 липня 2014 р. про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій у межах внутрішнього ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС;

– Євразійського економічного союзу, Договору про Євразійський економічний союз і Концепцію використання послуг і юридично значимих електронних документів у міждержавній інформаційній взаємодії;

– Азійсько-Тихоокеанського регіону, паназійського альянсу за розвиток електронної торгівлі.

Також Робочою групою IV вивчаються міжнародні документи, спрямовані на забезпечення взаємного визнання транснаціональних правових наслідків у паперовому середовищі, такі як Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів «Конвенція про апостиль» (Гаага, 5 жовтня 1961 р.) і Протокол про єдиний порядок дій за дорученням, що виконуються за кордоном (Вашингтон, 17 лютого 1940 р.), які можуть містити відповідні рекомендації щодо мінімальних елементів для транскордонного взаємного визнання довірчих послуг.

Зважаючи на отриманий практичний досвід використання національних і транскордонних електронних довірчих послуг, ЮНСІТРАЛ розглядає низку правових механізмів для забезпечення юридичного визнання цифрових підписів, які базуються на двох доктринальних тлумаченнях права:

1) не всі цифрові підписи є результатом надання електронних довірчих послуг, і такими можуть вважатися тільки ті, які вимагають участі третьої сторони, що надає електронні довірчі послуги чи здійснює їх верифікацію;

2) усі цифрові підписи є результатом надання електронних довірчих послуг.

Оскільки у світі є різні бачення щодо необхідних рівнів безпеки електронних довірчих послуг, то для узгодження загальної позиції щодо цього питання запропоновано розглянути й установити принаймні два рівні:

– некваліфіковані електронні довірчі послуги;

– кваліфіковані електронні довірчі послуги.

Виходячи зі вказаних рівнів безпеки електронних довірчих послуг, різняться і їх правові наслідки:

а) якщо електронна довірча послуга не є кваліфікованою, то правові наслідки обмежуються положеннями про недискримінацію;

б) якщо електронна довірча послуга є кваліфікованою, то правові наслідки будуть включати асиміляцію, презумпцію, перенесення тягаря доведення на іншу сторону.

Для вирішення проблем уніфікації термінології, зменшення технічного складника й покращення сприйняття ЮНСІТРАЛ, у якості дефініцій для обговорення й узгодження, пропонує розглянути такий (невичерпний) перелік понять і визначень:

– електронна ідентифікація означає процес використання особистих ідентифікаційних даних в електронному вигляді, що дозволяють отримати однозначне уявлення про фізичну чи юридичну особу або ж про фізичну особу, що представляє юридичну особу;

– засоби електронної ідентифікації означають матеріальний та/або нематеріальний блок, який містить особисті ідентифікаційні дані й використовується для автентифікації в наданні послуги в режимі онлайн;

– особисті ідентифікаційні дані означають набір даних, що дозволяють ідентифікувати фізичну чи юридичну особу або ж фізичну особу, що представляє юридичну особу;

– автентифікація – електронний процес, який дозволяє виробляти електронну ідентифікацію фізичної чи юридичної особи або ж підтвердження походження та цілісності даних в електронній формі;

– довірча послуга – це електронна послуга (зазвичай надається за винагороду), яка включає таке:

а) створення, перевірку та підтвердження достовірності електронних підписів, електронних печаток або проставляння електронної позначки часу, електронну реєстрацію доставки й видачу сертифікатів, пов'язаних із ними послуг;

б) створення, перевірку та підтвердження достовірності сертифікатів, що засвідчують достовірність веб-сайту;

в) збереження електронних підписів, печаток або сертифікатів, пов'язаних із ними послуг;

– кваліфікована довірча послуга – це довірча послуга, яка відповідає чинним вимогам, закріпленим у тексті (конвенція, типовий закон, меморандум);

– електронний підпис означає дані в електронній формі, які додаються до інших даних в електронній формі або логічно пов'язані з ними й використовуються підписувачем для підписання;

– підписувач – це фізична особа, яка створює й використовує електронний підпис;

– електронна печатка означає дані в електронній формі, які додаються до інших даних в електронній формі чи логічно пов'язані з ними з метою підтвердження їх походження та цілісності;

– послуга з електронної реєстрації – це послуга, яка дозволяє передавати дані між третіми сторонами за допомогою електронних засобів і є доказом щодо оброблення даних для передачі, зокрема доказом відправлення й отримання даних, і яка захищає дані, що передаються від ризику втрати, розкрадання, пошкодження чи будь-якої несанкціонованої зміни;

– сертифікат, що засвідчує справжність веб-сайту, означає свідоцтво, яке дозволяє засвідчити справжність веб-сайту й прив'язує вебсайт до фізичної чи юридичної особи, якій видано сертифікат;

– електронним документом може бути будь-який контент, який зберігається в електронній формі, зокрема текст або звуковий сигнал, відеочи аудіовізуальні записи;

– підтвердження автентичності означає процес перевірки та підтвердження того, що електронний підпис або печатка є дійсними [2].

Сьогодні в ЮНСІТРАЛ формується загальне уявлення вирішення проблеми транскордонного визнання іноземних цифрових підписів та електронних довірчих послуг на основі умови застосування хоча б одного з доктринальних тлумачень і наявності двох рівнів безпеки.

У разі дотримання зазначених умов можна встановити єдиний принцип взаємного транскордонного визнання для електронних довірчих послуг, що мають однаковий рівень безпеки. У цьому разі для всіх постачальників буде встановлена загальна вимога щодо безпеки порівняно зі ступенем

ризику. Для забезпечення високого рівня надійності/безпеки будуть передбачені особливі вимоги до кваліфікованих постачальників довірчих послуг і до самих електронних кваліфікованих довірчих послуг, які вони надають. Правовий режим відповідальності буде залежати від того, чи є постачальник електронних довірчих послуг кваліфікованим, чи ні. Також планується встановити презумпцію, на підставі якої повинні дотримуватися об'єктивні критерії, що визначають рівні забезпечення безпеки, а також юридичні вимоги до постачальника, який повинен відповідати технічним стандартам, визначеним міжнародним органом.

Останнім часом питанню юридичного визнання транскордонних довірчих послуг приділяється достатня увага. Окремі країни – члени ЮНСІТРАЛ ініціативно запропонували низку цікавих правових рішень стосовно визнання електронних довірчих послуг у транскордонному режимі.

Так, Російською Федерацією запропоновано проект «Удосконалення системи управління ідентифікаційними даними під час використання транскордонного простору довіри й загальної інфраструктури довіри в застосуванні до транскордонних електронних комерційних угод». В основі проекту закладена модель, яка визначена в Модельному законі «Про транскордонний інформаційний обмін електронними документами», який розроблено 25 листопада 2016 р. і затверджено Міжпарламентською Асамблеєю держав – учасниць Співдружності незалежних держав. Згідно з проектом пропонується створити багатокластерний вертикально інтегрований «транскордонний простір довіри», який матиме три рівні електронних довірчих послуг (базовий, середній, високий). Кластер може мати єдиний міжнародний регулятор, регулятори міждержавних союзів і національні регулятори цифрових довірчих послуг і цифрових підписів. Також передбачається запровадити правові рівні регуляції цифрових довірчих послуг на одно- або багатодоменній основі із залученням третьої незалежної довірчої сторони, а також уніфікацію міжнародної та національних нормативних баз [3; 6].

Натомість Сполучені Штати Америки вважають за необхідне в найближчій перспективі розглянути тему юридичного визнання ідентифікаційної інформації, що пройшла автентифікацію у зв'язку з комерційною операцією. Також США вважають за доцільне конкретизувати дефініцію «юридичне визнання», а саме: яку мету переслідує юридичне визнання, які є правові вимоги для його отримання, хто забезпечує юридичне визнання, із якою метою проводиться юридичне визнання, який взаємозв'язок між юридичним визнанням і законодавством, що передбачає ту чи іншу форму ідентифікації, як юридичне визнання застосовується до ідентифікаційних даних юридичних осіб, пристроїв або цифрових об'єктів.

Пропозиції Австрії, Бельгії, Італії, Сполученого Королівства Великобританії та Європейського Союзу стосуються можливості встановлення узгоджених рівнів безпеки, які забезпечуються за допомогою довірчих послуг: перший рівень – із застосуванням некваліфікованих довірчих послуг, а другий рівень – із використанням кваліфікованих довірчих послуг. За другим рівнем правові наслідки будуть включати асиміляцію, презумпцію, перенесення тягаря доведення на іншу сторону. Також пропонується застосувати принцип взаємного транскордонного визнання для довірчих послуг, що мають однаковий рівень безпеки, і застосувати правовий режим відповідальності до кваліфікованих постачальників довірчих послуг, якщо постачальник відповідає технічним стандартам, визначеним міжнародним органом [4].

Цікавою є пропозиція Республіки Індія, що ґрунтується на положеннях статті 19 Закону «Про інформаційні технології», прийнятого у 2008 р. в Індії. Цим законом призначається спеціальний орган («Контролер»), на який покладені права й обов'язки здійснювати визнання іноземних сертифікатів цифрових підписів за таким алгоритмом:

1) з урахуванням таких умов і обмежень, які можуть бути вказані в нормативних положеннях, Контролер за попереднім дозволом центрального уряду й за допомогою публікації повідомлення в офіційному віснику може визнавати будь-який іноземний орган сертифікації в якості «органа, що сертифікує», для цілей цього Закону;

2) якщо той чи інший орган сертифікації визнається відповідно до пункту 1, то виданий таким органом сертифікат електронного підпису є дійсним для цілей цього Закону;

3) якщо Контролер пересвідчується в тому, що той чи інший орган сертифікації порушив будь-яку з умов або обмежень, дотримання яких дозволило йому отримати визнання згідно з пунктом 1, то він може скасувати таке визнання з причин, що повинні бути викладені в письмовому вигляді, шляхом публікації відповідного повідомлення в офіційному віснику.

Україна як активний член світового процесу цифровізації здійснює певні кроки в напрямку осучаснення законодавства в галузі цифрового підпису та довірчих послуг, тому запровадила

новий Закон України «Про електронні довірчі послуги». За ініціативи Міністерства юстиції України та з метою гармонізації вимог у сфері розвитку й забезпечення інтероперабельності системи електронного цифрового підпису прийнято національні європейські та міжнародні стандарти (89 нормативних документів), що регламентують найбільш поширені у світі криптографічні алгоритми та протоколи, такі як KCDSA, ECDSA, EC KCDSA та EC-GDSA. Також протягом 2014 р. прийнято два національних стандарти: ДСТУ 7624:2014 «Інформаційні технології. Криптографічний захист інформації. Алгоритм симетричного блокового перетворення» та ДСТУ 7564:2014 «Інформаційні технології. Криптографічний захист інформації. Функція хешування» на алгоритм симетричного блокового перетворення та на функції хешування. Міністерством юстиції України спільно з Адміністрацією державного зв'язку та захисту інформації України видано Наказ № 1017/5/206 від 29.03.2017 р. щодо застосування в Україні міжнародних алгоритмів криптозахисту RSA та ECDSA з метою надання електронних послуг відповідно до Закону «Про електронні довірчі послуги» та запровадження сучасних механізмів електронної ідентифікації Mobile ID [5].

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Взаємне визнання стандартів, систем цифрового підпису та структур електронних довірчих послуг дозволить користувачеві довести свою ідентичність і отримати надійну електронну послугу в будь-якій точці земної кулі, а міжнародна ідентифікаційна система в цій сфері мусить забезпечити довіру до користувачів і послуг.

Сьогодні є безліч національних і регіональних концепцій і ініціатив у сфері довірчих послуг, які вже досить добре опрацьовані. Вони дозволяють виявити відповідні проблеми й можуть служити базою для розроблення належних правових рамок на міжнародному рівні, які можна перенести в різні наявні правові системи.

Міжнародне правове поле насичене термінами, однак терміни «транскордонність», «юридичне визнання», «транскордонне визнання цифрового підпису», «транскордонні електронні довірчі послуги» не мають єдиного тлумачення. Це створює проблеми міждержавної адаптації різних юрисдикцій у сфері цифрового підпису.

Робочою групою IV Комісії ООН із міжнародного торгівельного права Міжнародної торгової палати і Європейської економічної комісії UNCITRAL здійснюються заходи, спрямовані на створення загальної правової основи, яка застосовується до електронних довірчих послуг і цифрових підписів, включаючи відповідні положення, спрямовані на розвиток міжнародної транскордонної оперативної взаємодії в правовій і технічній галузях.

Зважаючи на суттєві позитивні кроки, наявний гігантський науково-технічний і правовий потенціал, Україна має реальну перспективу стати одним із лідерів серед країн – членів ЮНСІТРАЛ щодо участі в загальносвітовому процесі правового впорядкування сфери цифрового підпису й електронних довірчих послуг, а саме в розробленні та створенні механізмів їх транскордонного визнання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. A/CN.9/WG.IV/WP.150. United Nations. URL: http://undocs.org/ru/A/CN.9/WG.IV/WP.150 (дата звернення 09.11.2018).
2. A/CN.9/902 United Nations. URL: https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V17/029/30/PDF/V1702930.pdf?OpenElement (дата звернення 07.11.2018).
3. A/CN.9/WG.IV/WP.143 United Nations. URL: https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V17/008/33/PDF/V1700833.pdf?OpenElement (дата звернення 05.11.2018).
4. A/CN.9/WG.IV/WP.141. United Nations.URL:http://undocs.org/ru/A/CN.9/WG.IV/WP.141 (дата звернення 25.12.2018).
5. Костенко О. Правове регулювання транскордонного визнання сертифікатів електронних підписів та електронних довірчих послуг в міжнародному законодавстві. Фаховий збірник наукових праць «Науковий вісник публічного та приватного права». 2018. С. 130–139.
6. Костенко О. Правове регулювання транскордонного визнання сертифікатів електронних підписів та електронних довірчих послуг у законодавстві пострадянських країн. Фаховий збірник наукових праць «Право і суспільство». № 5, частина 2. 2018.. С. 110–115.

Костенко Олексій Володимирович, Костенко Вікторія Володимирівна

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОВІРЧИХ ПОСЛУГ У МІЖНАРОДНИХ АКТАХ UNCITRAL

У статті проаналізовано законодавчий досвід правового регулювання суспільних відносин у сфері цифрового підпису й електронних довірчих послуг Комісії ООН із міжнародного торговельного права Міжнародної торгової палати і Європейської економічної комісії UNCITRAL. Вивчаються перспективи правового регулювання визнання транскордонних довірчих послуг і цифрових підписів шляхом розроблення загальних, стандартизованих міжнародних правових актів Робочою групою IV Комісії, а також за участі багатьох країн світу.

Сьогодні в ЮНСІТРАЛ формується загальне уявлення вирішення проблеми транскордонного визнання іноземних цифрових підписів та електронних довірчих послуг на основі умови застосування хоча б одного з доктринальних тлумачень і наявності двох рівнів безпеки. Опрацьовано пропозицію Російської Федерації щодо запровадження проекту «Вдосконалення системи управління ідентифікаційними даними під час використання транскордонного простору довіри й загальної інфраструктури довіри в застосуванні до транскордонних електронних комерційних угод».

Вивчено пропозиції Австрії, Бельгії, Італії, Сполученого Королівства Великобританії та Європейського Союзу стосовно можливості встановлення узгоджених рівнів безпеки, які забезпечуються за допомогою довірчих послуг, і рівнів правових наслідків. Також розглянуто пропозиції щодо застосування принципів взаємного транскордонного визнання для довірчих послуг, що мають однаковий рівень безпеки, і застосування правового режиму відповідальності для кваліфікованих постачальників довірчих послуг. Узагальнено проблеми транскордонного використання цифрових підписів та електронних довірчих послуг, притаманні країнам із різною юрисдикцією. Досліджені перспективні напрями міждержавного врегулювання сфери цифрових підписів та електронних довірчих послуг на основі прикладів і пропозицій окремих країн.

Ключові слова: цифровий підпис, електронні довірчі послуги, транскордонний режим електронних довірчих послуг, визнання іноземних сертифікатів цифрових підписів.

Костенко Алексей Владимирович, Костенко Виктория Владимировна

ПУТИ РАЗВИТИЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭЛЕКТРОННЫХ ДОВЕРИТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В МЕЖДУНАРОДНЫХ АКТАХ UNCITRAL

В статье проанализирован законодательный опыт правового регулирования общественных отношений в сфере цифровой подписи и электронных доверительных услуг Комиссии ООН по международному торговому праву Международной торговой палаты и Европейской экономической комиссии UNCITRAL. Изучаются перспективы правового регулирования признания трансграничных доверительных услуг цифровых подписей путем разработки общих, стандартизированных международных правовых актов Рабочей группой IV Комиссии, а также при участии многих стран мира. На сегодня в ЮНСИТРАЛ формируется общее представление решения проблемы трансграничного признания иностранных цифровых подписей и электронных доверительных услуг на основе условия применения хотя бы одного из доктринальных толкований и наличия двух уровней безопасности. Изучено предложение Российской Федерации о введении проекта «Совершенствование системы управления идентификационными данными при использовании трансграничного пространства доверия и общей инфраструктуры доверия в применении к трансграничным электронным коммерческих сделкам». Изучены предложения Австрии, Бельгии, Италии, Соединенного Королевства Великобритании и Европейского Союза относительно возможности установления согласованных уровней безопасности, которые обеспечиваются с помощью доверительных услуг и уровней правовых последствий. Также рассмотрены предложения по применению принципов взаимного трансграничного признания для доверительных услуг, имеющих одинаковый уровень безопасности, и применению правового режима ответственности для квалифицированных поставщиков доверительных услуг. Осуществлен обзор проблемы трансграничного использования цифровых подписей и электронных доверительных услуг, присущих странам с разной юрисдикцией. Исследованы перспективные направления межгосударственного урегулирования сферы цифровых подписей и электронных доверительных услуг на основе примеров и предложений отдельных стран.

Ключевые слова: цифровая подпись, электронные доверительные услуги, трансграничный режим электронных доверительных услуг, признания иностранных сертификатов цифровых подписей.

Kostenko Oleksii, Kostenko Viktoriya

WAYS OF DEVELOPMENT OF LEGAL REGULATION OF ELECTRONIC CONTRACTING SERVICES IN UNCITRAL INTERNATIONAL ACTS

Introduction of new forms of international cooperation, namely, electronic cross-border cooperation, is one of the priority directions of development of the world community. Electronic cross-border co-operation, including the use of cross-border trusted services, needs legislative regulation today.

One of the locomotives of the international law-making process in the field of electronic trust services, electronic signatures is the United Nations Commission on International Trade Law, the International Chamber of Commerce and the Economic Commission for Europe (UNCITRAL, Commission). UNCITRAL approved the Model Law on Electronic Commerce and the Model Law on Electronic Signatures with a Guide to Enactment 2001. These legal acts became the classic basis for the creation of normative and legal acts of almost all countries in the field of e-commerce and electronic signature, laid the general principles of cross-border recognition of certificates of electronic digital signature. Starting in 2014, the UNCITRAL Working Group IV on e-Commerce has taken steps to address legal issues related to the management of identity and trust services. UNCITRAL is considering the process of legal recognition of trust services and digital signatures as a requirement for identifying legal requirements and establishing relevant substantive law in any jurisdictional system.

However, at the current stage of development of international and national law in the area of using trust services and digital signatures in the cross-border regime, a number of global problems remain unresolved. The problem of terminology. The problem lies in the fact that national laws or international laws contain a set of concepts and definitions that are significantly different and sometimes of an overly technical nature, which complicates the perception of ordinary citizens. The problem of credential as a component of a digital signature and trust services. As you know, the key components of a digital signature are subscriber data, which is considered as digital credentials. To date, no legislative act addresses the issues of cross-border recognition of digital credentials, namely: who should hold such recognition, which party they should be recognized as the purpose of such mutual recognition, which features should be available for mutual recognition, which restrictions may apply during mutual recognition. Also, outside the scope of legal regulation, there is currently a problem of the mutual recognition of identity data of legal entities, digital devices or digital objects. The problem of trust in electronic services and digital signatures. The possibility of introducing technical mechanisms for ensuring the reliability of trust services exists and can be implemented promptly.

However, today there are no international legal mechanisms guaranteeing a certain level and standards of trust in digital services of one of the parties exchanging such services. In many national identification systems, including in Ukraine, so-called “levels of security of trust” are defined as in the European Union (“low”, “high” and “basic”). While four levels of trust are used in the United States and in some other countries. The problem of cross-border interoperability. States with different legal culture traditionally diverge in the technical and legal assessment of digital signatures. Common Laws (United States, United Kingdom) do not impose specific technical and legal requirements for a digital signature, nor does it require the mandatory provision of a digital signature at the same time by all parties to the trust service or electronic document. In this case, an electronic signature may be created by anyone and by any technology. In Roman-Germanic legal systems (mainly in European countries), where the legal doctrine traditionally played an essential role, another concept of digital signature has developed. In order to address these issues, Working Group IV, the United Nations Commission on International Trade Law, the International Chamber of Commerce and the Economic Commission for Europe, with the participation of many countries of the world, are exploring the prospects for legal regulation of the recognition of cross-border trust services and digital signatures through the development of common, standardized international legal acts.

In its activities, UNCITRAL plans to explore the experience of several projects in the field of electronic trust services:

– European Commission, Regulation (EC) No. 910/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trusted services for electronic transactions within the internal market and repealing Directive 1999/93/EC;

– The Eurasian Economic Union, the Eurasian Economic Union Treaty and the Concept for the use of services and legally significant electronic documents in inter-state information interaction;

– Asia-Pacific Region, Pan-Asian Alliance for Electronic Commerce Development.

Also, Working Group IV examines the existing international instruments aimed at ensuring the mutual recognition of transnational legal effects in the paper environment, such as the Convention, which abolishes the requirement for legalization of foreign official documents “Convention on Apostille” (The Hague, October 5, 1961) and the Protocol on the Uniform Order acting on behalf of the executing authority (Washington, February 17, 1940), which may include appropriate recommendations for minimum elements for the cross-border mutual recognition of UID and trust services.

The issue of legal recognition of cross-border trust services has received sufficient attention from different countries. Thus, the Russian Federation proposed a project “Improving the Identity Management System in the Use of Cross-Border Confidence and Common Trust Infrastructure in the Application of Cross-Border Electronic Commerce Agreements”. The project is based on the model defined in the Model Law “On Transborder Information Exchange of Electronic Documents” of November 25, 2016. According to the project, it is proposed to create a large cluster of vertically integrated “cross-border trust”, which will have three levels of electronic trust services (basic, medium, high). The cluster can have a single international regulator, regulators of intergovernmental unions and national regulators of digital trust services and digital signatures. It is also envisaged to introduce legal levels of regulation of digital trusted services on one or many domain-based basis with the involvement of a third independent trust party, as well as the unification of international and national regulatory frameworks.

Instead, the United States considers it necessary in the near future to consider the issue of legal recognition of identification information that has been authenticated in connection with a commercial transaction, namely, that it is a legal recognition of its purpose, requirements, legal support, etc.

The proposals of Austria, Belgium, Italy, the United Kingdom of Great Britain and the European Union concern the possibility of establishing agreed levels of security, which are provided through trust services: the first level – with the use of unskilled trust services. The second level with the use of qualified trusted services. The second level of legal consequences will include assimilation, presumption, transfer of the burden of proof to the opposing side, as well as the principle of mutual cross-border recognition for trusted services with the same level of security. Ukraine, as an active member of the global digitalization process, is taking some steps towards updating the legislation on digital signatures and trust services, namely the introduction of the new Law of Ukraine "On Electronic Trust Services". Ukraine, by amending existing legislation, adapts the regulatory framework in accordance with Regulation (EC) No910/2014

of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trusted services for electronic transactions within the internal market and repealing Directive 1999/93/EU.

Today, there are many national and regional concepts and initiatives in the field of trust services, which have already been well developed. They can identify the relevant issues and can serve as a basis for developing an appropriate legal framework at the international level that could be transferred to various existing legal systems.

The UNCITRAL Working Group IV on e-Commerce is implementing measures aimed at achieving the following objectives:

– promotion of the development of international trade law and the satisfaction of the needs of economic actors in instruments that provide legal certainty for electronic transactions committed by them;

– facilitating the harmonization of new legal aspects of projects, within which these issues are currently being resolved at the national or international level, to the more specific and functional content of the general requirements formulated in the current texts of UNCITRAL;

– establishing a common legal framework for trust services and digital signatures, including relevant provisions aimed at developing international cross-border operational cooperation in the legal and technical fields.

It is expedient for law-makers of Ukraine to take into account the world experience in developing normative legal acts regulating the sphere of trust services and digital signatures, including in the cross-border regime.

Key words: digital signature, electronic trusted services, cross-border electronic trust services, recognition of foreign certificates of digital signatures.